

Respons

Libanon: Amal-bevegelsen

- Står Amal-bevegelsen i Libanon bak sekterisk motivert vold mot sunnimuslimer?
- Står Amal-bevegelsen bak politisk forfølgelse av meningsmotstandere?
- Kan palestinere som kjempet mot Amal under den libanesiske borgerkrigen, eller deres barn, være utsatt for represalier fra Amal-bevegelsen i dag?

Bakgrunn

Amal-bevegelsen ble grunnlagt i 1975 som en væpnet milits tilknyttet imam Musa Sadrs parti *Harakat al-mahrumin* (Bevegelsen for de underprivilegerte). Amal betyr «håp» på arabisk, og er samtidig et akronym for *Afwaj al-muqawama al-lubnaniyya* (De libanesiske motstands bataljonene) (Norton 1987, s. 48). Amal-militsen var aktiv under den libanesiske borgerkrigen, men ble avvæpnet etter borgerkrigens slutt i 1989. Etter den tid har bevegelsen først og fremst opptrådt som et politisk parti. Siden 1990 har Amal hatt representanter i parlamentet og har deltatt i en rekke koalisjonsregjeringer. Det er det største sjiamuslimske partiet i parlamentet, og nåværende partileder Nabih Berri har vært parlamentspresident siden 1990. I dag er Amal og Hizbollah de to dominerende politiske partiene blant sjiamuslimene i Libanon. Etter den syriske tilbaketrekkingen fra Libanon i 2005 har Amal og Hizbollah vært sentrale partier i den den pro-syriske «8. mars-alliansen» (Addis & Blanchard 2011, s. 7, 13).

Politisk og sekterisk motivert vold i Libanon

Den libanesiske borgerkrigen opphørte etter undertegnelsen av Taif-avtalen i 1989 som i praksis ga Syria hegemoni over Libanon. Selv om freden ikke førte til forsoning mellom de stridende partene, opphørte langt på vei voldsbruken. De fleste avsto fra å ta loven i egne hender. Hevndrap og sekterisk motiverte voldshandlinger forekom relativt sjeldent i årene etter krigen. Fra midten av 1990-tallet var Libanon vitne til en gradvis økning av sekterisk motiverte angrep, voldelige konflikter mellom konkurrerende islamistgrupper og angrep på kirker og moskeer. Det har også vært en rekke attentater mot ledende politikere og journalister, særlig fra og med 2004. De fleste ofrene var uavhengige eller anti-syriske politikere og intellektuelle. Ingen av disse drapene er oppklart, og ingen har blitt arrestert eller dømt. I 2007 antok konflikten gradvis en mer sekterisk karakter. Unge menn ble drept i demonstrasjoner, studentopptøyer, i voldshandlinger mellom nabolag og i gatekamper. Dette

Respons Libanon: Amal-bevegelsen

var foranlediget av Israels krig mot Hizbollah sommeren 2006, opprettelsen av Special Tribunal for Lebanon som skulle etterforske drapet på statsminister Rafik Hariri, og kampene mellom hæren og islamistgruppen Fatah al-Islam i den palestinske leiren Nahr al-Barid. Alle disse hendelsene bidro til å splitte befolkningen og paralysere regjeringen og den ordinære parlamentariske partipolitikken. Befolkningen søkte i økende grad beskyttelse innenfor egen familie, klan eller sekt. Partilederne tok på seg rollen som ledere og beskyttere av egen sekt. Samtidig begynte partiene å bevæpne sine medlemmer og gjennomføre militær trening (Knudsen 2010; Knudsen & Yassin 2012, s. 121-124).

Hizbollah beholdt sine våpen etter borgerkrigens slutt og har benyttet våpnene til å avskrekke og føre krig mot Israel fra Sør-Libanon. Bevegelsen motsetter seg avvæpning og forsvaret dette med at våpnene behøves for å forsvare Libanon mot Israel. På 2000-tallet har Hizbollah i økende grad også benyttet sin militære infrastruktur til å få gjennomslag for sine politiske mål internt i Libanon (International Crisis Group 2014, s. 19). Amal-bevegelsen er i dag nært alliert med Hizbollah. I mai 2008 mobiliserte de væpnede medlemmer i gatene i Beirut i samarbeid med Hizbollah. Foranledningen for dette var at regjeringen hadde tatt beslutninger som Hizbollah anså som en trussel mot deres militære infrastruktur. Bevæpnede medlemmer fra Amal og Syrian Social Nationalist Party (SSNP) overtok sunni-dominerte bydeler i Beirut, samtidig som væpnede medlemmer av Hizbollah ble utplassert i Shouf-fjellene. De væpnede gruppene satte opp kontrollposter og brøt seg inn i lokalene til sin fremste politiske opposent, *Tayyar al-mustaqbal* (Future Movement), det største sunnimuslimske partiet i Libanon. Situasjonen førte til væpnede sammenstøt flere steder i landet som også Amal var involvert i. Kamphandlingene resulterte i at totalt 80 personer mistet livet og at 250 ble skadet. Situasjonen ble løst etter noen dager gjennom Den arabiske ligas intervensjon (International Crisis Group 2008, s. 1-9; U.S. Department of State 2011; Young 2010, s. 201-215).

Borgerkrigen i Syria truer med å destabilisere Libanon politisk. Mer enn en million syriske flyktninger har ankommet Libanon de siste årene, hvorav majoriteten er sunnimuslimer. Hizbollah har involvert seg i krigen i Syria på regimets side. I 2013 og 2014 har sunnimuslimske grupperinger med bånd til opprørsgrupper i Syria stått bak flere angrep og bombeattentater rettet mot sjiamuslimske områder i Libanon, og særlig områder som kontrolleres av Hizbollah (Blanchard 2014, s. 10-11). Så langt har man imidlertid lyktes med å unngå en åpen militær konfrontasjon mellom de ulike politiske grupperingene, og den libanesiske hæren har blitt utplassert i urolige områder. Dette har bidratt til å dempe konfliktnivået i noen av de mest urolige delene av landet (Crisis Group 2015).

Trusler og voldshandlinger mot meningsmotstandere

Trusler fra Amal-medlemmer kan forekomme, og ofte blir slike trusler mot meningsmotstandere postet på sosiale medier. Som regel dreier det seg om ytringer fra enkeltmedlemmer som ikke er koordinert eller sanksjonert fra partiets ledelse. De har gjerne sitt utspring i private konflikter, men antar ofte en politisk og sekterisk dimensjon, da politiske partier ofte involverer seg i konflikten på vegne av sine medlemmer eller støttespillere (analytiker i en internasjonal organisasjon som følger utviklingen i Libanon tett, samtale september 2015). Enkelte tilhengere av Amal-bevegelsen er også med i De libanesiske motstandsbrigadene (*Saraya al-muqawama al-lubnaniya*), en paramilitær organisasjon opprettet av Hizbollah. Sammenlignet med Hizbollah fremstår De libanesiske motstandsbrigadene som relativt udisiplinerte. Deres medlemmer har vært involvert i gatekamper og mindre sammenstøt med politiske opposenter (Crisis Group 2015, s. 8).

Respons Libanon: Amal-bevegelsen

Hizbollah beskyldes for å benytte trusler for å kneble sine politiske motstandere blant sjiamuslimene, det vil si sjiamuslimer som står utenfor «8. mars-alliansen». Det er også en utbredt oppfatning blant kristne og sunnimuslimske libanesere at man bør unngå konflikter med sjiamuslimer fordi Hizbollah, og til en viss grad også Amal, er i stand til å stoppe politi og påtalemakt fra å straffeforfølge egne tilhengere. I Libanon er det relativt vanlig at alle politiske partier av en viss størrelse støtter opp om egne medlemmer som er involvert i konflikter, ved å benytte sin innflytelse til å påvirke påtalemakten og dermed hindre domstolsapparatet i å fungere uavhengig (Crisis Group 2014, s. 20).

Amal og palestinske fraksjoner i Libanon

Under borgerkrigens siste år (1985-1988) kjempet Amal, med støttet fra Syria, mot palestinske Fatah i Libanon i det som har blitt kalt «leirkrigen». Palestinske flyktningleirer i Beirut og Sør-Libanon ble beleiret og bombardert av Amal i 1985. I de påfølgende årene foregikk det harde kamper mellom blant annet Amal og Fatah, og det er estimert at om lag 3500 mennesker omkom, hvorav de fleste var palestinere. Stridighetene opphørte med Taif-avtalen som markerte slutten på borgerkrigen (Roberts 2010, s. 86-87).

Etter 1990 har det periodevis oppstått interne stridigheter mellom ulike palestinske fraksjoner i de palestinske flyktningleirene i Libanon, særlig i flyktningleiren Ayn al-Hilwa utenfor Saida. I 2007 kom det dessuten til væpnede sammenstøt mellom islamistgruppen Fatah al-Islam og den libanesiske hæren, noe som førte til at den palestinske flyktningleiren Nahr al-Barid ble ødelagt (Knudsen 2010, s. 16). Etter det Landinfo er kjent med har ikke Amal-bevegelsen hatt noen direkte rolle i disse stridighetene, men som nevnt over er medlemmer av Amal av og til involvert i konflikter og voldsepisoder.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Addis, C.L. & Blanchard, C.M. (2011, 3. januar). *Hezbollah: Background and issues for Congress*. Washington D.C.: Congressional Research Service. Tilgjengelig fra <http://fas.org/sgp/crs/mideast/R41446.pdf> [lastet ned 10. mai 2015]
- Blanchard, C.M. (2014, 14. februar). *Lebanon: Background and U.S. Policy*. Washington D.C.: Congressional Research Service. Tilgjengelig fra <http://fas.org/sgp/crs/mideast/R42816.pdf> [lastet ned 20. mai 2016]
- Crisis Group (2008, 15. mai). *Lebanon: Hizbollah's weapons turn inward*. Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Lebanon/b23_lebanon_hizbollahs_weapons_turn_inward.ashx](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Lebanon/b23_lebanon_hizbollahs_weapons_turn_inward.ashx) [lastet ned 10. mai 2016]
- Crisis Group (2014, 27. mai). *Lebanon's Hizbollah turns eastward to Syria*. Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Lebanon/153-lebanon-s-hizbollah-turns-eastward-to-syria.pdf> [lastet ned 10. mai 2016]
- Crisis Group (2015, 20. juli) *Lebanon's self-defeating survival strategies*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Lebanon/160-lebanon-s-self-defeating-survival-strategies.pdf> [lastet ned 27. april 2016]
- Knudsen A. (2010) Acquiescence to Assassinations in Post-Civil War Lebanon? *Mediterranean Politics* (15:1).
- Knudsen A. & Yassin N. (2012) Political violence in post-civil war Lebanon. I: Bredal, M. & Suhrke, A. (red.) *The Peace in Between: Post-war violence and peacebuilding*. London: Routledge.
- Norton, A.R. (1987). *Amal and the Shi'a. Struggle for the Soul of Lebanon*. Austin: University of Texas Press.
- Roberts, R. (2010). *Palestinians in Lebanon. Refugees living with long-term displacement*. London: Taurus.
- U.S. Department of State (2011, 8. april). *2010 country report on human rights practices – Lebanon*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/nea/154466.htm> [lastet ned 10. mai 2016]
- Young, M. (2010). *The ghosts of Martyrs Square. An eyewitness account of Lebanon's life struggle*. New York: Simon & Schuster.

Muntlige kilder

- Analytiker i en internasjonal organisasjon i Libanon. Intervju i Beirut september 2015.

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.